



Bosna i Hercegovina  
Federacija Bosne i Hercegovine  
**Federalni zavod  
za statistiku**

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

<b>Istraživanje o troškovima rada 2016</b>	
<b>1. Kontakt</b>	
1.1 Nadležna institucija	Federalni zavod za statistiku
1.2 Nadležna organizaciona jedinica	Sektor za statistiku stanovništva i društvene statistike, Odsjek za statistiku tržišta rada
1.3 Kontakt osoba	1) Samka Avdić 2) Emina Šabanadžović
1.4 Funkcija kontakt osobe	1) Šef odsjeka 2) Stručni savjetnik za statistiku plaća i troškova rada
1.5 Kontakt poštanska adresa	Zelenih beretki 26, 71 000 Sarajevo
1.6 Kontakt e-mail adresa	1) samka.avdic@fzs.ba 2) emina.sabanadzovic@fzs.ba
1.7 Broj telefona	1) + 387 33 407 027 2) + 387 33 407 033
1.8 Broj faksa	+387 33 226 151
<b>2. Podaci o ažuriranju metapodataka</b>	
2.1 Datum posljednje potvrde validnosti metapodataka	
2.2 Datum posljednje objave metapodataka	
2.3 Datum posljednjeg ažuriranja metapodataka	
<b>3. Prezentacija statistike</b>	
3.1 Opis metapodataka	Istraživanjem o troškovima rada prikupljuju se podaci o isplaćenim plaćama i ostalim troškovima rada koje poslodavac plaća za zaposlene osobe, gledano sa aspekta troškova poslodavca a ne sa aspekta primanja zaposlenih. Ovi podaci omogućavaju poslodavcima i kreatorima ekonomске politike uvid u stanje i strukturu troškova rada u Federaciji BiH. Takođe, na osnovu podataka o troškovima rada po zaposleniku, može se mjeriti konkurentnost zemlje u smislu investiranja inostranih ulagača. Niži iznos troška rada po zaposlenom, znači veću konkurentnost zemlje za inostrane ulagače. Metodološke postavke ovog istraživanja zasnovane su na preporukama i definicijama Evropskog statističkog ureda EUROSTAT-a i Regulativama vijeća EU i Evropske komisije. Istraživanje o troškovima rada, prema Regulativama, provodi se u četvorogodišnjoj dinamici. Referentna godina je 2016. za sve zemlje članice EU. Jedinstvena referentna godina omogućava uporedivost podataka dobijenih ovim istraživanjem sa ostalim zemljama. Istraživanje o troškovima rada provodi se za referentnu godinu na jesen naredne godine i njeno provođenje na terenu traje dva mjeseca.



	<p>Rezultati koji se publikuju:</p> <p>prosječni mjesecni bruto troškovi rada po zaposlenoj osobi (broj zaposlenih preračunat na ekvivalent punog radnog vremena) prema vrstama troškova i prema klasifikaciji djelatnosti KD BiH 2010;</p> <p>prosječni bruto troškovi rada po izvršenom i plaćenom satu prema klasifikaciji djelatnosti KDBiH 2010;</p> <p>prosječni bruto troškovi rada po izvršenom satu prema vrstama troškova i grupama djelatnosti;</p> <p>mjesečni prosjeci plaćenih i izvršenih sati rada po klasifikaciji djelatnosti.</p>
3.2 Klasifikacije koje se koriste u istraživanju	Klasifikacija djelatnosti BiH, KD BiH 2010 (usklađena sa međunarodnom klasifikacijom NACE Rev.2).
3.3 Sektor obuhvaćenog istraživanja	Ovo istraživanje obuhvata sve ekonomski sektore, odnosno sva područja djelatnosti KD BiH 2010 od B do S.
3.4 Statistički koncepti i definicije	Ukupne troškove rada čine svi troškovi za zaposlene koje plaća poslodavac. Ukupni troškovi rada (D) iskazani su u bruto iznosu i obuhvataju: naknade zaposlenima (D.1), troškove obrazovanja zaposlenih (D.2); ostale troškove poslodavca (D.3); ostale poreze doprinose i izdatke (D.4), umanjene za iznos subvencija za troškove rada (D.5).
	<p>D.1 Naknade zaposlenima su definisane kao ukupne naknade, u gotovini ili naturi, koje plaća poslodavac zaposlenome u zamjenu za posao koji je obavljao tokom referentnog perioda. Naknade zaposlenima obuhvataju troškove za plaće i naknade plaća (D.11) i socijalne doprinose poslodavca (D.12).</p> <p>D.11 Troškovi za plaće i naknade plaća obuhvaćaju: bruto plaće (osnovne plaće, isplate po osnovu osobne poslovne uspješnosti ili poslovnog uspjeha preduzeća), naknade bruto plaća (za dane godišnjeg odmora, naknade za odsustvovanje sa posla za vrijeme državnih i vjerskih praznika i neradnih dana utvrđenih zakonom, naknade plaća za prekide u radu bez krivice zaposlenih), ostale naknade (topli obrok, prevoz, regres, jubilarne nagrade, naknade članova upravnog i nadzornog odbora ako su u radnom odnosu kod isplatioca i sl.), plaćanja u naturi - proizvodima preduzeća (ispalte plaća u naturi i ostalih naknada u proizvodima preduzeća, stambeni smještaj zaposlenih, troškovi korištenja službenog automobila u privatne svrhe).</p> <p>D.12 Socijalni doprinosi poslodavca obuhvaćaju: zakonski propisane obavezne doprinose na teret poslodavca (doprinosi na bruto plaće i naknade plaća) kao i ostala socijalna davanja poslodavca (naknade plaća za dane bolovanja na teret poslodavca, premije osiguranja zaposlenih, pomoći zaposlenima i njihovim porodicama, otpremnine za odlazak u penziju i otpremnine zaposlenim za čijim radom je prestala potreba).</p>



	<p>D.2 Troškovi obrazovanja zaposlenih obuhvataju: troškove za obuke, kurseve, seminare, stručno usavršavanje, za vanjske instruktore na teret poslodavca i sl.</p> <p>D.3 Drugi troškovi poslodavca obuhvataju: troškove zaštite na radu i radne odjeće kao i troškove zapošljavanja novih zaposlenika (troškovi oglasa, konkursa i sl.).</p> <p>D.4 Ostali porezi, doprinosi i izdaci obuhvaćaju: doprinose i poreze koje plaća poslodavac zato što ne zapošljava zakonski propisan broj osoba sa invaliditetom, doprinose i poreze za nepoštivanje odredaba zakona o radu, članarine tj. doprinose privrednim komorama, te ostale slične doprinose ili poreze.</p> <p>D.5 Subvencije za troškove rada obuhvataju sve vrste subvencija od države ili drugih preduzeća ili organizacija usmjerenih isključivo za subvencioniranje dijela ili ukupnih troškova rada.</p> <p>A.1 Ukupno zaposleni</p> <p>B.1 Ukupan broj izvršenih sati rada</p> <p>C.1 Ukupan broj plaćenih sati rada</p> <p>Sve ključne varijable koje se prikupljaju ovim istraživanjem su u potpunosti usklađene sa EU zahtjevima. Nema razlika između definicija koje se koriste u ovom istraživanju i međunarodno preporučenih definicija.</p>
3.5 Statistička jedinica	Izvještajne jedinice u ovom istraživanju su poslovni subjekti - pravne osobe (preduzeća, ustanove i druge organizacije), sa sjedištem na teritoriji Federacije BiH. Podaci su prikupljeni za pravne osobe kao cjelinu, a ne prema pripadajućim jedinicama u sastavu.
3.6 Statistička populacija	Izvještajne jedinice su pravne osobe iz svih područja djelatnosti KD BiH 2010 od B do S, koje (u referentnoj godini) imaju 10 i više zaposlenih.
3.7 Referentno geografsko područje	Federacija Bosne i Hercegovine
3.8 Vremenska pokrivenost	Podaci iz Istraživanja o troškovima rada se proizvode i objavljaju od 2009. godine u četvorogodišnjoj dinamici. Publikovani su podaci za referentnu 2009, 2012 i 2016. godinu.
3.9 Bazni period	Nije primjenljivo
<b>4. Jedinica mjere</b>	Podaci dobiveni ovim istraživanjem izraženi su u konvertibilnim markama (KM).
<b>5. Referentni period</b>	Podaci iz ovog istraživanja odnose se na referentnu 2016. godinu
<b>6. Institucionalni mandat (ovlaštenje)</b>	



6.1 Pravni akti i drugi sporazumi	Zakonski i pravni temelj za provođenje predmetnih aktivnosti je sadržan u Zakonu o statistici u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH" br. 63/03 i 9/09), te u Planu provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH i u Četvrogodišnjem Programu. Članom 17. Zakona o statistici je propisano da se statistička istraživanja provode u vremenu određenom četverogodišnjem Programom i razrađenim godišnjim Planom rada za budžetsku godinu.
6.2 Razmjena (posredovanje) podataka	- Agencija za statistiku BiH - Na zahtjev i druge institucije uz obavezu potpisivanja memoranduma o povjerljivosti podataka
<b>7. Povjerljivost</b>	
7.1 Povjerljivost - politika	Statističku povjerljivost određuju članovi 36-42 Zakona o statistici U FBiH ( Sl.novine FBiH, br.63/03 i 9/09). Navedena oblast je u potpunosti usklađena sa EU regulativama kojima se reguliše povjerljivost statističkih podataka.
7.2 Povjerljivost - postupanje sa podacima	Podaci koji su prikupljeni, obrađeni i pohranjeni u svrhu izrade statističkih podataka smatraju se povjerljivim ako je putem tih podataka moguće neposredno ili posredno identificirati izvještajne jedinice čime se otkrivaju pojedinačni podaci. Izvještajna jedinica se neposredno identificira putem naziva i adrese, odnosno putem identifikacionog broja koji joj je zvanično dodijeljen. Posredna identifikacija je utvrđivanje identiteta izvještajne jedinice putem dedukcije, uzimajući u obzir sve mјere koje se mogu koristiti da bi se identificirala pomenuta izvještajna jedinica.
<b>8. Politika diseminacije</b>	
8.1 Kalendar objavlјivanja	Kalendar objavlјivanja je dostupan na web stranici Federalnog zavoda za statistiku krajem decembra tekuće godine za cijelu narednu godinu. U njemu korisnici mogu naći informacije o datumu objavlјivanja podataka, broju statističkog izdanja, nazivu publikacije, vrsti statističkog izdanja i razdoblje na koje se odnosi.
8.2 Pristup kalendaru objavlјivanja (link)	<a href="http://fzs.ba/wp-content/uploads/2019/01/KALENDAR-PUBLICIRANJA-2019.pdf">http://fzs.ba/wp-content/uploads/2019/01/KALENDAR-PUBLICIRANJA-2019.pdf</a>
8.3 Pristup korisnika	Postojeći pravni okvir, definiran Zakonom o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine, određuje osnovne ciljeve i principe funkcioniranja zvanične statistike, kojima se Zavod ovlašćuje da proizvodi visokokvalitetnu zvaničnu statistiku i da je nepristrasno, nezavisno i blagovremeno učini dostupnom svim korisnicima istovremeno. Podaci dobijeni statističkim istraživanjima objavljuju se na web stranici Zavoda u statističkim publikacijama ( <a href="http://fzs.ba/index.php/publikacije/">http://fzs.ba/index.php/publikacije/</a> ) i u bazi podataka ( <a href="http://www.px-web.fzs.gov.ba/">http://www.px-web.fzs.gov.ba/</a> ).
<b>9. Učestalost diseminacije podataka</b>	Podaci o troškovima rada diseminiraju se na četvrogodišnjoj osnovi u skladu sa Kalendrom publikovanja.
<b>10. Dostupnost i razumljivost</b>	



10.1 Saopćenja	Redovna, četvorogodišnja, saopćenja dostupna na zvaničnoj internet stranici www.fzs.ba:  <a href="http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcjenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/">http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcjenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/</a>
10.2 Publikacije	Nije primjenjivo.
10.3 On-line baza podataka	Podaci iz Istraživanja o troškovima rada nisu dostupni putem on-line baze podataka.
10.4 Pristup mikro podacima	Članom 39. Zakona je propisano: "U svrhe obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti Federalni zavod i ovlašteni organi za poslove statistike mogu, na osnovu pisanog zahtjeva, davati individualne podatke, bez da se iz tih podataka može direktno ili indirektno prepoznati individualna izvještajna jedinica. O korištenju statističkih podataka iz stava 1. ovog člana sklapa se poseban ugovor na osnovu kojeg se korisnik obavezuje, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću, da će statističke podatke koristiti samo u svrhu koja je navedena u zahtjevu, da ih neće davati na uvid i korištenje neovlaštenim licima te da će ih nakon upotrebe uništiti. Federalni zavod za statistiku i ovlašteni organi za poslove statistike vode evidenciju o korisnicima iz stava 2. ovoga člana i svrsi za koju su statistički podaci dati na raspolaganje." U skladu sa navedenom odredbom Zakona se i provodi procedura za dobijanja mikro podataka.
10.5 Drugo	Ne postoje druga sredstva diseminacije izuzev već navedenih.
10.6 Dokumentacija o metodologiji	Regulativa Vijeća EU br. 530/1999, Regulative Evropske komisije br. 1726/1999 i 1737/2005, i Metodološke upute Evropskog statističkog ureda EUROSTAT.  Metodološki dokument koji se odnosi na ovo istraživanje objavljen je na web stranici Federalnog zavoda za statistiku: <a href="http://fzs.ba/index.php/klasifikacije-i-metodologije/english-metodologije/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place/">http://fzs.ba/index.php/klasifikacije-i-metodologije/english-metodologije/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place/</a>  Važnije metodološke napomene za ovo istraživanje su takođe sastavni dio publikovanih saopćenja.
10.7 Dokumentacija o kvalitetu	Izvještaj o kvalitetu za Anketu o troškovima rada koji se sačinjava i publikuje u četvorogodišnjoj dinamici dostupan je na linku: <a href="http://fzs.ba/index.php/statisticki-standardi/">http://fzs.ba/index.php/statisticki-standardi/</a>
<b>11. Upravljanje kvalitetom</b>	



# Federalni zavod za statistiku

Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)

11.1 Osiguranje kvaliteta	FZS slijedi preporuke o organizaciji i upravljanju kvalitetom date u Kodeksu prakse evropske statistike (CoP) i implementira smjernice date u Okviru za osiguranje kvaliteta evropskog statističkog sistema (QAF). Više, u vezi osiguranja kvaliteta, se nalazi u dokumentu - Implementacija Kodeksa prakse evropske statistike u Federalnom zavodu za statistiku - samoprocjena i buduće aktivnosti, link: <a href="http://fzs.ba/wp-content/uploads/2016/06/KODEKS-PRAKSE.pdf">http://fzs.ba/wp-content/uploads/2016/06/KODEKS-PRAKSE.pdf</a>
11.2 Procjena kvaliteta	Ne raspolažemo podatkom
<b>12. Relevantnost</b>	
12.1 Korisničke potrebe	Ključni korisnici istraživanja o troškovima rada po glavnim grupama segmentacije su: - javni sektor (Vlada Federacije BiH; Federalno Ministarstvo za rad i socijalnu politiku; Direkcija za ekonomsko planiranje; Direkcija za evropske integracije; Federalno ministarstvo finansija, Agencija za rad i zapošljavanje BiH i zavodi za zapošljavanje), - poslovni subjekti, - nauka, istraživanje i obrazovanje, - opća javnost, - mediji (RTV kuće i printani mediji), - strani korisnici (Eurostat; World Bank; IMF; UNDP; ambasade stranih država; strani mediji)
12.2 Zadovoljstvo korisnika	Istraživanje o zadovoljstvu korisnika ovim proizvodom tj. Istraživanjem o troškovima rada se ne provodi.
12.3 Kompletnost podataka	
<b>13. Tačnost i pouzdanost procjene</b>	
13.1 Opća tačnost procjene	
13.2 Greška uzorkovanja	
13.3 Neuzoračka greška	
<b>14. Pravovremenost i tačnost objave</b>	
14.1 Pravovremenost	
14.2 Tačnost	
<b>15. Usklađenost i uporedivost</b>	
15.1 Uporedivost - geografska	
15.2 Vremenska uporedivost	
15.3 Usklađenost - cross domain	
15.4 Usklađenost - interna	Putem ITR 2016 obuhvaćena je djelatnost "O - Javna uprava i odbrana, obvezno socijalno osiguranje". Ova djelatnost nije bila obuhvaćena ITR istraživanjima za 2009. i 2012. godinu. Putem ITR 2016 prikupljeni su podaci za D.4 varijablu - ostali porezi, doprinosi i izdaci koji se ranije nisu prikupljali.



<b>16. Troškovi i opterećenje</b>	Materijalni troškovi Federalnog zavoda za statistiku za Istraživanje o troškovima rada sastoje se od: troškova printanja upitnika, slanja obrazaca službama za statistiku u kantonima, distribucije obrazaca poslovnim subjektima, troškova telefona, faxa, kao i troškova zaposlenih koji su angažovani na ovom istraživanju. Što se tiče vrijednosti utrošenih sati rada za svaku osobu koja je učestvovala u prikupljanju, unosu i kontroli obrazaca, kao i osoba koje su radile analizu i rezultate ovog istraživanja, ovu vrijednost nije moguće izračunati uslijed nedostatka evidencije o tačnom broju sati utrošenih na ovom istraživanju. Opterećenost ispitanika podrazumijeva utrošeno vrijeme koje je potrebno da se odgovori na anketni upitnik. Važan faktor koji utiče na opterećenost ispitanika je broj pitanja u upitniku. U Upitniku za ITR2016 bilo je 47 pitanja. U obrazac za Istraživanje o troškovima rada nije bilo uključeno pitanje o vremenu koje je izvještajnoj jedinici bilo potrebno da popuni obrazac, stoga nismo u mogućnosti mjeriti opterećenje ispitanika ovim istraživanjem po pitanju vremena utrošenog na popunjavanje upitnika.
<b>17. Revizija podataka</b>	
17.1 Revizija podataka - politika	Na web stranici Federalnog zavoda za statistiku, korisnici statističkih podataka su obaviješteni o eventualnim revizijama (preliminarni podaci, konačni podaci).
17.2 Revizija podataka - praksa	Na web stranici Federalnog zavoda za statistiku, korisnici statističkih podataka su obaviješteni o eventualnim revizijama (preliminarni podaci, konačni podaci).
<b>18. Statistička obrada</b>	



18.1 Izvor podataka	<p>Izvor podataka za Istraživanje o troškovima rada su poslovni subjekti – pravne osobe, čije je sjedište na teritoriji Federacije BiH. Podaci su prikupljeni za pravne osobe kao cjelinu, a ne prema pripadajućim jedinicama u sastavu. Korištena je kombinovana metoda izbora pravnih osoba (stratifikovanog slučajnog uzorka i punog obuhvata), u zavisnosti od njihove veličine. Obuhvaćene su sve pravne osobe sa 50 i više zaposlenih, dok su ostale (od 10 do 49 zaposlenih) izabrane metodom slučajnog uzorka. Obzirom na veliki broj subjekata sa sličnim karakteristikama, u djelatnosti P – Obrazovanje, korištena je metoda slučajnog uzorka bez obzira na veličinu poslovnog subjekta (broj zaposlenih).</p> <p>Okvir uzorka je stratifikovan prema pretežnoj djelatnosti pravne osobe na nivou oblasti KD BiH 2010 i prema veličini pravne osobe (prema broju zaposlenih). Ukupni okvir za istraživanje o troškovima rada za 2016 god. u Federaciji BiH sastoji se od 5.672 pravne osobe, čije sjedište je u Federaciji BiH. Jedan veliki subjekat iz područja D, sa sjedištem u Republici Srpskoj, inicijalno je bio samo u okviru uzorka za Republiku Srpsku (RS), ali je zbog njegove važnosti i za Federaciju, uključen u okvir za FBiH na način da je podijeljen na dio koji se odnosi na Federaciju i dio koji se odnosi na RS.</p> <p>Okvir za uzorak ITR2016 stratifikovan je po entitetu, po oblastima djelatnosti (KD BiH 2010) i klasama zaposlenih (10-19, 20-49, 50-249 i 250+ zaposlenih). Klase zaposlenih su formirane na bazi originalnih klasa u SPR.</p>
---------------------	---



	<p>Iz ukupnog okvira za ITR2016 uzorkom je izabrano 2.476 pravnih osoba.</p> <p>Istraživanjem su obuhvaćene pravne osobe svih oblika vlasništva, ustanove i druge organizacije.</p> <p>Od izabranih pravnih osoba prikupljeni su podaci za sve zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos na određeno ili neodređeno vrijeme, bez obzira da li rade puno ili kraće od punog radnog vremena, a primili su plaću. Nisu uključena primanja osoba angažovanih po osnovu ugovora o djelu ili autorskom ugovoru, putem omladinskih i studentskih servisa, te učenika i studenata na praksi. Istraživanjem o troškovima rada obuhvaćeni su samo isplaćeni troškovi rada za 2016. godinu. Obračunati a neisplaćeni troškovi rada za 2016.godinu, nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem. Troškovima rada nisu obuhvaćena primanja koja se odnose na refundiranu plaću ili refundiranu naknadu plaće.</p> <p>Za alokaciju poslovnih subjekata po stratumima korišteno je »Neyman pravilo« na varijabli broj zaposlenih (iz završnog računa) sa nekim modifikacijama praktične prirode.</p> <p>Neyman pravilo kaže da jedinice uzorka treba izdvojiti srazmerno broju elemenata iz okvira po stratumu, i pomnožiti sa standardnom devijacijom broja zaposlenih iz SPR po stratumu.</p>
	<p>Neyman pravilo je (modifikovano) izmijenjeno na sljedeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Poslovni subjekti sa 50+ zaposlenih potpuno su obuhvaćeni</li><li>- Ako stratum sadrži manje od 5 poslovnih subjekata, svi su obuhvaćeni,</li><li>- Ako Neyman pravilo odredi uzorkovanje manje od 5 poslovnih subjekata (npr. 2 ili 3 poslovna subjekta), u stratumima koji sadrže 5 i više poslovnih subjekata, onda se obuhvata 5 poslovnih subjekata.</li></ul> <p>Na osnovu opisane alokacije, stratifikovani slučajni uzorak je izvučen iz ukupnog okvira. Ukupna veličina uzorka je bila 2.476 poslovnih subjekata za FBiH.</p>
18.2 Učestalost prikupljanja podataka	Podaci se prikupljaju jedanput u četiri godine tokom dva mjeseca terenskog rada.
18.3 Prikupljanje podataka	Podaci se prikupljaju putem papirnog obrasca.
18.4 Validacija podataka	Za sve publikovane podatke izračunava se koeficijent varijacije.
18.5 Kompilacija podataka	
18.6 Prilagođavanje	
<b>19. Komentar</b>	